Усю ніч, яка передувала його страті, заєць не спав — сидів похнюпившись під розлогою ялиною, міркував. Думав він, одначе, не про завтрашню загибель, а про непутящу, пропащу долю свою.

Почалося все рік тому, напровесні, коли лісом прокотився поголос, що на галявині біля ріки збираються лісові звірі, аби вирішити щось важливе й дуже обов'язкове. Заєць хотів не піти. Що він — дурний? Нехай ідуть і вирішують сміливі та сильні — вовки, ведмеді, лиси. Він же всього-навсього заєць — найслабший, полохливий, пригнічений. Але зайчиха тоді сказала: йди, бо вони там без нас можуть постановити звести зі світу весь заячий рід. Хто захистить?

І він пішов. Прискакав і сів звіддалік, на височенькій купині, почав слухати. Першим виступив, звісно ж, найдужчий і найсміливіший — ведмідь. Витер пазуристою лапою ситу морду й почав доводити, що жити у безладді негоже, що всі в довколишніх лісах інтегруються, налагоджують міцну владу — цивілізуються. Як і в людей. Треба і їм так. Для цього сьогодні необхідно обрати головного Керівника. Тут же пролунали глухуваті оплески й лисиця Дем'янівна одразу запропонувала Керівником обрати ведмедя. Ведмідь подякував за довіру й відмовився. Сказав, що він старий, хворий і сили в нього зовсім мало. Вчора на узліссі не зумів роздерти колгоспного бика — ось як занедужав, знесилів ведмідь. Тоді запропонували сірого вовка. Цей саме на силі, і роздере кого завгодно. За минуле літо перегриз мало не всю колгоспну овечу отару. Звірі поміркували й відкинули пропозицію стосовно сірого — подумали, що він так само зможе передерти й усю звірину в лісі. Тільки дай йому владу. Тоді хтось запропонував зайця.

З несподіванки заєць аж підстрибнув на купині — такого він не передбачав. Від подиву і хвилювання йому забило подих, і він нічого не міг сказати — ні погодитися, ні відмовитися.

Його мовчання всі сприйняли як згоду і зайця призначили головним Керівником над лісовими звірами.

Спершу заєць не дуже розумів свої права та обов'язки, думав: будуть усі йому кланятися при зустрічі, а він привітно відповідатиме. Він був натури не злої і не мстивої, зла нікому не хотів. Зайчиха ж дуже зраділа, казала: ну, тепер уже перейдемо мешкати у сухий ялинник, досить нам тулитися біля гнилого болота. Але невдовзі навалилися клопоти, ще й неабиякі. Сильний і владний ведмежий клан почав вимагати собі права перебратися до сусідньої пущі — ближче до вуликів із бджолами, а пущу взагалі поділити з сусідами-звірами, щоб ведмеді мали де полювати. Дарма Керівник посилався на міжлісові угоди, на заборону змінювати лісові кордони. Ведмеді заявили, що він невмійко й нездара, якщо взагалі не зрадник. Тим часом вовки поставили питання руба про зимовий харч. Влітку вони харчувалися з власної ініціативи — кожен окремо від колгоспних стад і отар. Але взимку худобу заганяли до хлівів, під охорону сторожів із гострими вилами — як було до них підступитися?

І вовки почали насідати на лісового Керівника — давай нам харч! Лиси, у свою чергу, захотіли по курці щодня, а видрам, бач, почало не вистачати риби у річці — погинула взимку від задухи. Гірше за все стало Керівникові, коли звірі, неначе змовившись, почали вимагати від нього доларів. Мовляв, уся звірина довколишня вже має ті долари, на які можна придбати все, чого забажаєш. А чим звірі цього лісу гірші за інших? їм так само потрібні долари, а не якісь там папірці з портретами головного зайця. Коли Керівник почав віднікуватися й наводити свої причини, усі хором сказали, що так справа не піде. Обрали тебе — тож і керуй, забезпечуй, а ні — тоді зашморг на шию. Саме ті, які агітували за зайця, тепер почали вимагати його смерті. Бо він не виправдав надій, а так буде наука для наступників. Але що він міг вдіяти? Щоб здобути пущу з вуликами, треба було йти війною на сусідніх ведмедів. Або як постійно забезпечити свіжиною ненажерливу вовчу зграю? Знову ж ці долари, щоб їм пусто. Заєць за своє життя навіть однією лапою не помацав тих зелених папірців з бородатими істотами, він лише втішався з власного портрета на лісовій валюті. Взагалі-то, непоганий портрет, аби він ще

чогось вартий був. Та нічого він не коштував, і в тому були його, зайцеві, біда й нещастя.

До пори, одначе, все якось тривало. Звірі віталися з ним, і він привітно відповідав.

Хіба що крім білочки, яка одного разу занадто аж докучила йому своїм проханням дати їй краще дупло, бо старе вже прогнило і протікає. Керівник так верескнув на бідну білку, що та миттю злетіла на верхівку найвищого дерева. Хоч одна та злякалася, без жодної радості подумав заєць.

І ось тепер треба знову йти на галявину, де його торік обрали, а сьогодні мають стратити. Як головний Керівник, він мусив потурбуватись і про власну страту. Вчора ще нагледів гарну осику, в якої одна гілка стриміла трішки вбік — буде зручно прилаштувати там зашморга. Найгіршим було те, що і стратою від початку й до кінця мусив керувати він сам. Згідно з лісовим кодексом, влада нового Керівника розпочиналася тільки після того, як його попередник востаннє здригнеться на тій гілці. Можливо, тільки ця стаття кодексу і втішала трохи зайця.

Як це не дивно, звірини на страту зібралось багато — ніколи раніше стільки не збиралося. На виборах торішніх було вдвічі менше. Заєць не знав, як це розуміти — добре це чи не дуже. Та поміркувавши, сам для себе вирішив — добре. Значить, його поважають, а можливо, і співчувають. Бо раніш не надто до нього дослухалися, більше сварились.

Коли все було приготовано, він скомандував, щоб через гілку перекинули мотузку із зашморгом. Найсильніший з вовків спритно й зграбно виконав це розпорядження, потім узявся лапами за вільний кінець. Заєць подякував звірині за довіру й попросив пробачення, що не міг усім догодити. Звірина заревла, заулюлюкала на знак л д згоди чи,

може, й незгоди — він уже не ро° зумів і сам накинув собі на шию зашморга.

З жалем притис до спини вуха й ненароком пустив скупу сльозу, якої ніхто, певно, й не зауважив. Хіба що самотня білочка на ялині віддалік жалісно кигикнула, і він, перш ніж віддати команду вовкові, ще встиг подумати: чи не та, яка просила в нього дупло, а він відмовив?

Це був єдиний знак приязні за все його нездале річне керівництво, і заєць, стрімко злетівши угору, загойдався в зашморгу.

Звірина від радощів почала високо підстрибувати, вимахуючи лапами й хвостами. Пізніше, як трохи заспокоїлися, головним Керівником обрали вовка — саме того, який тримав мотузку...